

GANDEETAN IRITETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1903-ko Otsaila-ren
22.^aEuskalerrian, iru peseta urtean.—Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur chiki bat.1903-ko Zezeilla-ren
22.^a

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tendería) 19—Jaun José Astuy-renean.
Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tívoli, letra B, 2.º derecha.

ERRENTERIA

Inoz gogoratu jaku, irakurkizun oneek eguiten jardun dogunean, norbaitek esan zeikeala ondo errechinak edo pirriak gareala; beti gagozala asarre, beti aguiraka edo errietan, beti esaten «au eztago ondo Euskalerrian, ori eztago obeto, ta bestea egon leiteke dagoan baino obetoago»; eztago aurkitzen gauza onik; mormorka ta arramuskadaka diardugula beti IBAIZABAL-en lenengo tokian onetan.

Inok ori esango balen eguia esango leuke; ta guk erantzungo gueskio: «Guizona, euskerea maite maite-rik dankagunoentzat, asarre izateko gauza gueiago ikusten da Euskalerrian poz izateko baino».

Pozarren itzeguiteko garaia eldu jaku bada nozbait, ikusirik erri bat Euskalerrian, nun direan ehiki ta andi euskaldun zintzoak; nun gure izkuntza onek daukazan, ez sustarra bakarrik, baita adar, ori, ta lora ugari ta ederrak eta nun alort edo frutuak emoten asi dan. Erri dortsu ori da ERRENTERIA.

Uri onetan ezta entzuten bertako semeen erderarik; pozgarritzat dauke eurak, nai jaunak izan, euskeraz mintzatzea. Ausse jakitea bakarrik da naikoa, ezagutzen asteko zer dan Errenteria.

Euskerazko paper au arguitaritzen asi guineanean bertako lagun batek esan euskun: «Emen, nere iritzian, arrera ona eguingo zaio euskeraz atera dezuten paper orreri, baldin guipuzkoarrez jarten badezute beraren erdia, zergatik dan oso euskarazalea emengo jende guzia; eta gainera ikusten degulako, itsuak eta beste zenbaitek ekartzen dituzten euskarazko berso-paperak, berealassen saltzen dirala».

Alan guertatu da. IBAIZABAL-ek Errenterian aña irakurle daukan uririk eztago ez Bizbaian ez Guipuzkoan, Bilbo alde batera kendu ezke-ro; eun da berroguetamarretik eun da irurogueira lagunek artzen dabe Errenterian euskerazko albistaria, euskerazkoa dalako. Eta ezpeie esan beste urietakoak, batez bere gure Bizkaian Durango, Guernika ta besteren batzuk, ori izango dala errenteritarrek erdera ezta ki elako, ez; eurrak baizen ondo dakie erdere, obeto

zpadakie. Eztago besterik zaleta su-ori ulerteko, euskerea biotz biotzean daukeela baino.

Lengo illean eguin dituez Errenterian jostirudiak edo *comedia*-k euskeraz ango biltoki edo *teatro*-an, eta jentea aurrez joan da, sartzeko dirua emon bear izanarren, eta euren atseguña ta poza erakutsi dabe chaloka ta bizi-bedika.

Ango orfeoikoak aspaldi onetan dabiz atonduten euskerazko kantuak, datorren Garizumako eliz-jaietan kantatzeko. Berba baten, andik datorriguzan barri guztiak dakarre euskerazko selloa.

Onetariko erriak ikusita, adimenak esaten deusku Euskerearen arbola edo zugatzak adar igarrak eukiarren, oraindik badituela adar eze ta sendoak, biziz bete beteak, eta icharopenaren ateak zabaltzen dira biotzean.

Errenteritarrek, orain arte irakurkizun onetan bizkaitarrez itz-eguin degu, bada Bizkaiko urietakoai (1) zuzendu nai izan diegu zuen erakusmen edo *ejemplo*-a; jarrai ezazute bide ortatik beti, izan zaitezte euskaldun ertsu eta zintzoak orain bezela, inoren gorrotorik gabe gorde itzatzute asabakandik artutako izketa eta oiturak, eta ziurkiro irichiko dituzute Jainkoaren laguntza, erritarren maitetasuna, ta arrotzen lotsa edo errespetoa.

IBAIZABAL-ek, Aitor-en izkeran aguertzen dan albistari bakarrak, bere barren barreneko agur bat bigaltzen dizute oju eguinaz: ¡Gora Errenteria! ¡Bizi bedi uri euskeratsua!

BLOA.

BERRIO-OCOA MARTIRIARI

(Donkita Olmara joan dan neure
Iloa Frai Eusebio Bengoari)

Mutilcho zinanetik zenduan aguri Zeruak nai eutsula guztiz asko zuri; Zeurez zinealako otzan eta garbi, Balentin, il zinean azkenez martiri.

Asieratik zinan eskolan arguia, Ikastera emona, aituten zolia; Ikasiei gomutan eusten azkarria, Ontasunean barriz danen nagusia.

Osasuntsu zentozan baita gorputzean,

(1) Bizkaiko baserrietan ondiño bizi bizi dago euskeren.

Osasuntsu arima guztiz ederrean; Erregu eguiteko Jesusen aurrean, Illunez goiz gazterik jagui oi zinean.

Dominiko bat guero latinez maisua Izan zan zuretzako bere bizikua; Nondik urtean eguin jaizula gogua Dirudi izateko bere botokua.

Arrezkero beñik beñ sinistu guñakie,

Nai zenduala izan dominiko praille; Aitak ezpeban bere olakorik uste, Gura zinduzalako seme laguntzaille.

Iru urte terdian ak aldamenen Erabilli zinduzan beragaz lanean; Zoli arotz jardunaz aitaren mendean Iruditu zenduan Jesus bearrean.

Zelan ikusten eban baiña zure naia Errelijioarako aña zala andia; Ezaguturik emen zertuko deia, Aldatu jakon oso bere erachia.

Pentzu eban abade beintzat eguitea, Logroñura ikasla baita bialtzea;

Naiz izan goiko notak bertan aterea,

Beti izan zinean zu bialetea;

Beti goiko graziaz lirio zuria,

Beti zeure barrutik larrosa gorria;

Beti beti zalako laba bat gorria,

Jaungoikozko amorez sutua guztia.

¡O! Seminarioko zure bixitza!

¡Nor bait nozik nozera doian aldapea!

¡Nor urrango izango da an aña neke zalea?

¡Noz? nola? nondik? nora? ta nongo semea?

Banaka eltzen da Balentin aña gora,

Lurrez eguiña da ta astuna guizona;

Arimaz zinalako alingueru bizkorra,

Egan zenduan baiña zuk ein Olimpora.

Bai, arañosse zinan Balentin zeu eldu,

Nor izan leitekean zu leguez aingueru;

Ezpada eguin bedi Logroñun itandu,

Non igarri eutsuen zineala Santu.

Baiña, iparra topau artean orratza

Dabill larri, artaga, baita ikaraka;

Bere Iparra topau arte guelditzaka,

¡Zelan etzan biziko zuk zeunkan biotza?

Abade eguin arren, etzinan asetu,

Etzenduan Logroñun nortetik billatu;

Non eguin bear eutsun biotzak gueratu,

Aita Morey-k garbiro eutsun ezagutu.

Zirauntsun egotzula Okanar sartzea,

Anche dominikoak eukela echea;

Norako zuk zenkarren egarri luzea,

Non baita topau bere zenduan bakoa.

Non irago baiño len epe bat luzea,

Etzan gach zuri usain ederra artzen;

Zalako zeure biotz aña inozentea,

Jesukristoren lora danen baratzea.

Ango erreguelea zintzoro jagoten,

Ez eutsun beste batek aurrea artuten;

Dama jatsun leun, gozo, ezi an cressen,

Oitua zinalako mirria irunsten,

Benetan eder eta zoragarria da,

Udan jardin bat oso loraz jaitzen bada;

Baiña, zu ederrago profesau zinala,

Apostolu eguinda, zoaz Manilara.

¡Ai! ango dominiko anaien artean,

Tabarren lenengoan aurkitu zinean;

Baiña Martitzen Santuz Tonkiñen eltzean,

Jetsemanin kaliza prest zeunkan aurrean.

Andia zan orduko persekuziñoa,

Gobernadorea zan tigre guisakoa;

Kristiñuen odola aña jakon gozoa,

Ilteko bere egarri Neronek lakoa.

Diñozu egozala Siongo bideak,
Lutoz, baltzez jantzirik, illunik, tristeak;
Kobetan eskutaurik zotinka abadeak,
Goiko laguntza eske naibaguetz beteak.
Zorionean baiña, ara jo zenduan,
Non eguin zinduezan Obispo beinguan;
Non artzain bat gueiago bear zan orduan,
Ardirik etzedin ill otsoen aguan.

¡Zeinbat iru urtean zenduan ikusi!

¡Zeinbat ardiai emon, zeinbat erakutsi!

¡Zeinbatek irann eben ill artean zoli

Zugaitik berbak beti eguin da Kristori!

Azkenez zeuri bere ebagui burua,

Eutsuen idunetik, Obispo Santua;

Zeruan gozetako mitra obagua,

Eta martire palma eder betikua.

¡O! Apostolu andi ta konfesoera,

Martire santu barri, euskaldun ondrea,

Lagundu eguiguzu asaben fedea,

Ill ez, ta biztu dedin gure Arbolea.

FELIPE ARRESE TA BEITIA.

Ochandion 1903-ko Zezeillean.

EGUN GOGOANGARRIA

Bai, gogoangarrria izan da aurreko igandea Guipuzkoako leguezar edo fueroen Erri-buru izan zanarentzat.

Tolosarrak guchien uste guenduan garaiean, kale kantoi guzietan entzun zan atseguin eta poz aundiakiñ gure Batzarre arguidotarrak ostiral arratzaldean eguin arazi zuan bandoa, jendeari adieraztera emanaz seirak aldean onera iristen dan trenean zetozela gure aña jaun Emilio Santos eta jaun Eusebio Lopez errejidorea, Guernikako arbol maitagarriari kondutako landarea berekiñ zutela, ta ongui-etorri on bat eguitera ignitu zedilla euskalduna zan guzia.

¡Eta zeinen ederki erantzun zion Tolosako erriak dei oni! Gure Batzarre arguidotarra, danboliñ, musika eta erruz jendea aldamenen zituala, aldatu zan burni-bideko gueltokira edo estaziora; eta iritzi zanarekin batean, ¡bizi-bedi leguezarra! oju eguinaz, eraso zion jendeak, denbora berean zizirikoen tiroak eta musika danboliñan GUARNIKAKO ARBOLA-ren soinu alaia entzuten zala. Onela etorri ziran Batzarrechera eta emen erabaki zan Idiakes-plazan aldatu bear zala arbol maitagarri ura eta eguin bear ziran beste festak.

Igande arratzaldean laurak aldean asiera eman zitzaion euskal-festari. Idiakes-plaza jendeak ezin arturik zegoan ordu ontan eta eche guzieta-ko balkoiak chit ongui apainduak.

Parrokiko kabildua Bikario jauna buru zuala etorri zan bere garaiean arbola aldatu bear zan lekuko lurra bedeinkatzera, ta au eguin ondoren, gure kantaritalde edo orfeoi jaio zenerako sarituak, eguin zituan bi kantaldi «Guernikako Arbola» lenengo ta «Gure Izkuntza» bigarren.

Ondoren, Batzarreheko balkoitik gure alkate jaun Emilio Santos-ek, Donostiko diputadu Pavia-k, eta Pradera kortietako diputaduak eguin zituzten berbaldi guztiz ederrak (1). Emen entzun ziran bizi-bediak eta chalo-jotze ugariak ezin ditzaket bear bezela adierazi. Uste guenduan Euskalerrria zala mundu guzia.

Guero emengo gazteri jendeak aterra zuten askotan ikusten eztan bezelako dantza-soka, aurren esku jaun Isaak Lopez eta jaun Jose Eizaguirre atzen-esku ziralara, biak mutill euskaldun onak eta dantzari bikainak. Ongui eskolatuak edo irakatsiak daudela gure dantza berdingabeko ortan, arguiro aguertu digute egun onetan; jzeihen salto biribill egokiak eta gabriola apainak!

Dantza-sokan parte artu zuten gazteriak eta euskal-pesta au edertzera etorri ziran jende errespetagarriak, ikusi zituzten beren lanak guztizko errespeto batekin sarituak. Onela bukatu ziran aurreko igandeko pestak.

Zorion milla Bilboko diputaduai ta Guernikatarrai, orobat Donostiko diputadu, gure Batzarre arguidotar eta Tolosar euskaldun guziai. Esan deiozue maketaniko jendeari arunz zuaztenean, eztala ill oraindik euskal fedea, eztala illko ere, Arbol Santu orren erraiñua gugana iristen dan bitartean. Guk beti maite izango degula Jaungoikoak guretzat bakarrik eman diguna eta beti animako indar guziakin atseguingo degula «Bizi bedi Euskera!! «Bizi bedi Leguezarra!!

IZASKUN-BEKO ARTZAIA.

Tolosan 1903-go Otsailaren 16-a.

Guipuzkoatarren eta Erromakoen antizñako kondaira

(Paulo Zamartipia jaunari donkitua ordainetan fueroak eta libertadea)

I

¿Zertara datoz odol sutuan
Ojuz aurrera?
¿Zertara datoz Erromatarren
Euskal lurrera?
¿Beldurgarria dala diote
Beren sarrera?
¿Ez datoz suak itzalitzeko
Leku charrera!

Oktabiano, guerrariaren
Buruzaria,
Bere banderaz estali nai du
Mundu guzia:

(1) Uste dogu euskaraz noski izango zirela berbaldi oiek.

¿Ire eskuan arkitzen dala
Gure bizia?
Iehok apur bat eta zarri aiz
Danen nausia.

¿Asko dirala arro sartuak
Gure errira?
¿Eta zer dio! Ojala gneigo
Baldiñ balira;
¿Ez ikaratu! Laja igotzen
Mendi goitira,
Amilka asten diradenean
Guchiko dira.

Mendi basoan entzunik ondo
Anai esana,
Santxo irrintzan or, or dijoaz
Etsaia gana:
Puzkatutzera ziñez aurrean
Ipintzen zana.
Lajiaz pizti gaistuarentzat
Aragui jana.

Milla ta millak sartu ziraden
Erromatarren,
Eta euskaldun mendi mutillak
Ale bakarrik;
¿Uste zoroan guri kentzera
Mendi ibarrak?
¿Non ziran diña oñezko zikiñ
Aien indarrak?

¿Burrinbotzean sutzen ziralara
Ta asarrean?
Illak or daude mendi altuan,
Ibai ertzean;
¿Zer uste zuten eraso arren
Su chingarrean,
Odol gabeak arkitutzea
Euskal lurrean?

Oktabianok ezaguturik
Dana galtzea,
Nola zepuan eroritzen dan
Otso gosea;
Beldur ikaran guerta etzedia
Guerra luzea,
Eskatu zuen guda batean
Bukatutzea.

Baita euskaldun aguintariak
Guizon itzean,
Erantzun zion «bai milla bider!
Bere pozean:
Iru-eun mutill orche daukazkit
Mendi atzean
Eta etorri onenarekin
Nai dezuncan.

Soro zabal bat berdez jantzia
Errezillkua,
Erromatarren zanpatutzeko
«A zer lukua!
Burniz josita illotzik usten
«Ango gustua!....
Soro berdea gorritzerario
«Alajainkua! (1).

Aupa «irrintziz eraso zien
Arras gogotik,
Odol berean bustita bazan
Pilla galantik:
Arkaitzak ere aicha nai zuten
Beren lekutik.

(1) Como hay Dios.

¿Etsaiak nola erortzen ziran
Ikustetik.

¿Orretarako etorri ziran
Koleratuak?
¿Zer uste zuten arkitutzea
Ardi lotuak?
Bost urterako mututurikan
Guerra kantuak,
Leiza zuluaz gordiaz bapo
Zurriatuak.

Oktabianok zaiturik ura
Bide charrean,
Mutillak ezur karrask ausita
Illak lurrean;
Bere berela errabi biziz
Ta su-garrean,
Adierazo zuen lasterka
Erroma aldean.

Erromakoak lasaitzietatik
Biotz kolera,
Atozte-zien-guizonez guizon
Gueren lurrera;
Bai bigaldure mitill pizkorrek
Erantzuera,
—Esanaz-presta zaitezte ariñ
Zarri (1) or guera.

II

Arrano bizi egalariean
Modu berean,
Eun euskaldun bildu ziraden
Guztiz pozean;
Lartaun echeko semea zuen
Danen aurrean,
Bai irten ere salto ta brinko
Sofu guerrean.

Igueska urak duazten ibai
Tiber ertzean,
Bere kontuan bezela dauden
Mendi atzean,
Zelai zabal bat sasi lar gabe
Bide luzean,
«An, an erortzen ziran illotzik!
Burni otsean.

Mendi mutillak, Erromatarren
Danak guertuak,
Odoi tarteko chimisten guisa
Su ta gartuak;
Burni zorrotzak jazar bizian
Elkar sartuak
Eta lur jota akabatzeke
Amorratuak.

«O! zeren gogor gudatzen ziran
Mutill guziak,
Lur eguin eta odol beltzean
Guero nasiak;
Amari deika oju tristea
«Ango antziak!
Negar minduak eta chilio
«Izugarriak!

Utsa bezela arturik danak
Karrissi otsak,
Arkaitz gogorrik etzan ez nola
Aien biotzak;
Pechu barrenen kamuzten ziran
Burni zorrotzak,
Iru baña sei naiago utzi
Jo ta illotzak.

(1) Zarri da gure laster.

«Ara igueska! guelditutako
Banakak zutik,
«Ara igueska! mendian gora
Jazar lekutik;
«Baña zergatik itzultzen dira
Orren gogotik?
«Euskaldunaren eskuetan ez
Erortzietatik!

III

Guerrak astu ta bizi zitezen
Bertan, danari,
Beren alabak eskeñi zien
Euskaldunari;
Baita mutillak ontzaz arturik
Eskeñi ori,
An ezkontuta bizitu ziran
Guziak ongui.

Anaitasunak aspiraturik
Guerra tristea,
Tronpeta otsan zabaldu zuten
Gozoz pakea;
Libru zarretan arkitutzen da
Argui bidea,
Eskudatzeko fueroak eta
Libertadea.

VICTORIANO IRAOLA.

GURE ESKUTITZAK

Ondarroatik

Artezkari jauna: Lengoan IBAIZABAL-en argitu zan nire eskutitzak barre aundiak eraguin eutsazan emengo jenteari; baiña ondiño barre gueiago eguitekoa zan emengo arrantzaleak euren artean erabillen autua, jakin nairik nor etezan eskutitz aren jabea; bada batak esaten eban etzala *masusta-aborrian* ibilliko eskutitz ori eskribidu dabenik; besteak esaten eban, *masusta-aborrian* balebill bere egunen baten eleukela besigua ehikia eroango chalopatik echera; eta au ta bestea ta gueiago baziarduen esaten barre eraguitekoak, eta Eapla egoan baztar baten danak entzuten barrea ezin eukita.

Onetan eldu zan languille bat, eta gueratu zan, eta oni bere berbatik itandu eutsen ia Enpla nor zan etee-kian, eta onek erantzun eutsen berak ezeziala ezer. Asi jakozan bada barriro esaten len esan dodazan berbak, eta languillea bere asi jakuen olgau nairik esaten ezebala eukiko bere ustez Enplak Zarauzko Bikarioa izena daukanaren bildur andirik.

Au entzun ebenean ao baten danak esan eutsen: Ez, lagun zarra, ez-taukazu errazoe guichi ori esateaz, baiña guk leguez joan bear balen berrogueta lau edo bost oin dan chalopan emetik sei edo zazpi leguara, izango litzake Zarauzko *Astromonun* (1) bildur; bada guizon ori Jainkoak mundura bialdu eban arrantzaleak gueiago munduan bizi daitezan, eta guizon orri sinispidea emon nai ezteu-

(1) Astronomun.

tsen persona guztiak erritik be kan-
pora bialtzea merezi dabe. Eta esana-
go ta beroago eguiten zirean nik alde
eguin nebanean.

Jakiñen ganera ipinten zaituet,
IBAIZABAL-en irakurtzaille guztiak,
inoiz guertaeko balitzazue erri one-
tara etortea, ezeizue charrik esan
Orkolagaitik arrantzialien aurrean,
bestela guizonak dira eurok euskal-
ukabillak erakusteko, nai ta kana er-
diko bizarrak euki.

Marinel kontuak esaten nagoan ez-
kero, esan bear dot euren arteko
guertaera bat; ezta ipuina.

Orañ urte batzuk direala joan
bear izan eben, gaur leguez, emetik
Santoña-ra chalupak arrantzara, eta
ango elizan lenago mezarik entzun
ezeban arranzale batek, meza en-
tzunda guero joan eizan arin bere
lagunakana, eta esan eieutsen: «Gui-
zonak, nik uste neban emen erderaz
meza esaten zala ta Ondarroan le-
guez euskeraz diadar eguin dan aba-
deak: *Gloria in excelsis Deo*.

ENPLA.

Zarauztik

Artezkari jauna; Irakurri det *Ga-
cela del Norte* izendatzen dan albis-
tarian eskutitz bat Felix Ortiz San
Pelayo-ren ziazku eda firmarekin.
Beste egui askoren artean dio, gure
baserritar emakumaren artean ere
arkitu duela arako erdara mordoi-
lloa; bai, eguia dio, guk Euskalerrit-
tik irten gabe gaudenok igartzen de-
gu, eta jaun orrek errazago, zergatik

etorri dan Amerikatik, eta euskaldun
ona bezela amaren bularrekin bat
ikasi zuen izketa illun-gabea aditzeko
pozez, baiñon dudarik gabe bere bio-
tza samindurik guelditu bear izan
du; eta inola ez, gure euskara mai-
tearen orde z erdarazko birauak en-
tzun baditu?

Bai Ortiz jauna, orrela goaz au-
rreratzen karramarruen antzera eta
zergatik? Ara emen nere iritzia.
Gaut egunean jaunchoak eta apai-
zak, danak ezpada ere, gueienak
erdaraz mintzatzen diralako; besteak
eskola edo ikasleku aundietan izan
diralako, eta urrengoak onelako edo
alako erritan edo Gaztelan izan dira-
lako; ez dira ez guchiena azkeneko
abetatik. Guizasemeak etorten badi-
ra kapela eta korbata jantzirik naiz
ez zakur chiki bat ekarri eztiozute
adituko erderazko izketa besterik,
pilosopiko eta Jainko-kindeko (1)
maissu eguin balira bezela; eta gura-
soak pozik daude esaten dutela; «gu-
re semeak asko ikasi du.» Eta nozki,
chikitan ikasitako Jainkoaren legue-
ko amar aguinduk aztu dituzte...
Baiñan utzi ditzagun gauza abek,
gogoa illuntzeko baino estiranak.

57-garren gueian esaten zan beze-
la, illaren 15ª eguin da merkatu-to-
kiaren erremata guisa onetan:

Lenengo; Arguin lana atara zan	8.705,70 pta.
Guelditu da.....	8.305,00
Aldea.....	400,70 pta.
Bigarren; Arotz edo zurguin lana	8.646,50
Guelditu da.....	8.140,00
Aldea.....	506,50

(1) Jainko-kindean, Teologia.

Irugarren; Igueltzerruen lana...	8.930,70
Guelditu da.....	8.869,30
Aldea.....	8.061,40
Pintore ta ojalata lana.	
Guelditu da.....	1.050,00

Erriaren alde..... pesetak 3.968,65

Agur ta urrengorarte,

JENARO ELIZONDO.

ZARRAPARREA

Pachiko Cherren

Gaur asten gara arguitaratzen,
euskeraz izkiratu direan irakurgai
edo *novela* ederretariko bat, Pachiko
Cherren izena daukana.

Guichi ezagutua dala uste dogu
Euskalerrian gure izkuntzako lora
polit au, eta atseguñez artuko dabee-
la gure irakurleak.

Orrialde *numero*-dunetan ateraten
dogu, liburuko bat beragaz eguin
gura bada.

Bergara aldeko euskerea dauko,
ta beraz, erraza da bizkaitarrentzat
eta guipuzkoarrentzat. Ziur gagoz
pozarren irakurriko dala.

Ezeidau gueiago izkiratu Pachiko
Cherrenen eguilleak eta tamal edo
lastima aundia izan da Euskereen-
tzat eta Euskalerrientzat.

Debako gure arduradun Esteban
Egañak bialduriko eskuticho bat
etorri jaku azkeneko orduan; eta
orregaitik jarriko dogu beraren gu-
na edo sustantzia.

Diño, joan dan igandean egon zi-

reala Deban Bilboko *Centro Vasco*
izentatzen dan batzokiak bialduta-
koak, *pailebot* Arantza-n ito zireanen
familiai 1.000 peseta emotera.

Erri guztiaren izenean, batez be ill
zireanen familienean, esker andiak
bialtzen deutsezela *Centro Vasco*-ari,
ta onek bere izene n bialdu zituzan
jaunai.

Egun berean izan zirean onek On-
darroan, beste onen antzeko zereguin
batera; Gabon aurrean ango portu
sarreran ito zireanen familiai Bilbon
baturiko dirua emotera.

Liburuehu bi etorri jakuz aste
onetan.

Bata da «La Hilandera de la Ca-
pilla» (1) derichon jostirudia, Juan
Ezekiel Gorostidik euskeraz eguiñi-
koa Elias Gorostidik erderaz ipiñia.
Milla esker bialtzailleari.

Bestea da egunari edo almanake
bat euskeraz eguiña. Frantziako
Euskalerrian arguitaratzen da albis-
tari bat gurearen esterissa edo tama-
ñukoa, ESKUALDUNA izena dabena,
euskeraz eta frantzezez; euskeraz
gueiago frantzezez baino. Bada albis-
tari orrechek ateratzen dau urtero
almanaka edo egunaria euskeraz oso
eguiña; ta aurtengoa da guk artu
doguna.

Dakaz: lenengo, illateguia, ta guero
irakurkizun onak luguñ edo labra-
dorentzat, bertsoak, urteko barri
aguirienak, ipuñak eta izkirimiri po-
litak Laburdiko euskeraz.

(1) Kapillako gorularia.

PACHIKO CHERREN

Izena zuan bezela, Eche-alai zan era gustitakoa
eta zituen soro batzuek, bai eche buruan eta bai eche
azpian, lur beltz eta arta-putza ondo eldu baino sa-
murragoak eta aundiki baten baratza bezin ongui
apainduak.

Itz batean, ezin eskatu zezakean Eche-alai zedu-
kan baino egoera oberikan. Atari aurreko keissa,
inchaur eta lizarren artetik, nekez bide eguiñik, mun
eguiten zion eguzkiak egun-sentian, eta etzion alde-
ratzen Azaldeguetan barrera eskutatu artean.

Baguilla zegoan bere azkenetan eta zan illunabar
bat.

Eche—alaiko jentea ari zan keissa batzuek biltzen
eche aurreko keissa arboletan.

—Kontu erori Inazio, zergatik gueiago balio dek ik
mundu onetako keissa guztiak baino—deitzen zion
amona batek, birigarro bat bezela adarrik adar kei-
ssa gaiñean zebillen amasei urteko mutill gazte bati.

—Ez bildurrik izan Ama, zergatik badakik nun eta
nolla nabillen—erantzun zion gazteak.

—Aukerakoa intzake, seme, erririk erri cherpolari
bizimodua ateratzeko.

Au esanaz ustu zituan altsuan zituan keissak keiss-
ondoan zegoen ocharren batera.

—Bai.... jachi adi onezkero; ocharren onek gaiñez-
ka eguin dik, eta Aitak eta Pachikok ere bete ditek
eurena.

Inazio brinko batean jechi zan keissatik.

Beste mutill gazte bat lau edo bost urte Inazio bai-
ño zarragoa jeisten zan orduan aldameneko beste kei-

Gogo ederragaz irakurri dogu guztia, ta esker asko emoten deusagu Donibane Lohitzungo gure anaiari.

Bearbada, datorren urtean bialdu daikiogu berari Guipuzkoako ta Bizkaiko euskeraz eguintako egunari bat, Jaungoikoak eta bere bidez euskaldunak laguntzen badeutse ondo Bilboko IBAIZABAL oni.

Dierri-Batuetan (Estados Unidos) eiegozan igazko urte-buruan 15.000 *automovil*, eta uste da aurten gueituko direala 50.000-raiño. Arroriora edo *petrolia* erreko da ugari... eta ausiko da azurretan.... Jainkoak da-kiena.

Eta Edison, errialde atako asma-tzaille azkarrak esan eida, chimist-indarraz erabilitea lortu daitenean, ordu bakocheko 160 kilometro arintasunaz ibilliko direala *automovil*-ok. ¡Ezta guichi!

Bartzelonako albistari baten irakurten dogu:

«Emen gaztelarrez guichitan itzeguiten dogu, ta ori, premiña uts-utsa daukagunean edo legueak aguintzen deuskunean bakarrik; au da, gueuk gura eztogula, ta aldatz-gora eguiten jakula beti gaztelarrez itzeguitea».

Emenche leguez.

Esakerea da espanyolak azkenengo ordurarte eztirala iguituten gauzak eguiteko; Santa Barbara-ri erreku eguiteko eztirala gogoratzen, osto-

tsak edo trumoiak bere orroia entzun eraguin arte.

Esakera au guzurtatu da ba noz-bait. Madrill-go *Gazetan* azaldu eida erregue-aguindu edo *Real decreto* bat, Silvela lenengo ministroaren firmiaz lagundurik, nun aguintzen dan Maria-Luisa ren bandea (andrazkoa bada) edo Karlos III-garren kurutzeandia (guizonezkoa bada) erregeren arrebeak laster eguin bear daben seiñari edo umeari.

¡Orisse da ondo gogoraturiko gauza bat! Edo bestelan zelango arpeguia ipiñiko leuke *infanta*-kumeak, arguitara urten, da banda barik edo kurutze barik bere burua ikusiko baleu? ¡Jesus! ¡Jesus!! Gogoratu jakenean be...

IZKIRIMIRIAK

Mutill gazte bat sartu zan dirurik gabe okintegui batean, esanaz:

—Echekoandre zogu gogorrik bai aldaukazu?

—Bai, badira apalian libren batzuek oraindik.

Mutillakapaletik arrapatu eta iguesi eguiñaz:

—Saltzea zenituen bada bigun zeuden artean.

Dendari batek bialdu zuan bere mutilla zor zion batengana kontua kobratzera, eta mutilla echeratu ondorean esan zion nagusiak:

—Apustu eguingo nitek orain ere

gaizki artu auela guizon arrek bere echean.

Eta mutillak erantzun zion:

—Ez jauna, aín ondo artu nau, non esan didan biar berriz joateko.

R. ILLARRAMENDI.

Amazortzi-ogueiurte inguru eukazan mutill batek, burdi ikatzaz errira etorri ta illuntzeko errosariorako chiliña entzun ebanean, adi-adi egonda, itandu eban;

—Zin alade doa orain meza esatera?

Ordi poto bat zaldiz joan zan erri batera, ta moskor-moskor eguindakoan, echerako asi zan zaldiari igoten, baiña eukan katuaz ezin ebanean, asi zan zeruko santu-santagustiai eskeka, eta eguin eban gora—goreaz zaldiaz ganetik beste aldera jausi zan musturrez aurrera, eta badiño:

—Ezeidazue eguin guztiok batera gora, bana-banan be naikoa da ta....

CHISSUA.

(1) Madrillan ikaskuntzetan ebillen mutill batek zuzendu eutsan bere aitari eskutitz bat esanaz:

«Aita maitea; Poztuko nintzake au artueran osasun oso osoan bazengoz echeko guztiakaz batera. Bialduidazuz ainbat lasterren oguetabost oguerleko, euren bearrean nago ta.

Biotzetik maite zaituen seme».

URLIA.

(1) Leago gueñan moldaguiñak ipiñi barik ichi eben lenengo zati au, eta izkirimiria aldean guelditu zan, ulertu ezinezkoa.

Onetariko eskaerakaz kiskalduta eukan aita aspaldian, da onek erosi eban paper andi bat, eta azpitik oguerleko bat jarri ta ganetik lapiz bategaz diruaren irudia atera eban irudia atera eban oguetabost bider; bialdu eutsan paper au oguetabost iradiakaz eta eskutitz onegaz:

«Seme maite-maitea: Pozarren artu ta irakurri ioadat ire eskutitza. Aonegaz ioazak eskatu deustaazan oguetabost oguerlekoak; eta, ene semechoa, bearrean aurkitzen azanean eskatu ardura barik, *moldea echean iaukaguk-eta*.

Eure aita maitati.

BERENDIA.»

Atso bat ill da lasterchura, bere suña balzez jantzirik norabait joiala, adiskide batek ikusi ebanean, esan eutsan:

—Zer dok, mutill, orren larri ta armin egoteko?

—Amaguiñarreba ill jatak.

—Eguno olakorik! Ta amaguiñarreba ill dala ta jain estu ta illun?

—Ez ill dalako; beste munduan aurkituko dodala abadeak esan deustalako baiño.

—Anai, ekatzak lau-errealeko bat lo ezpaago.

—Eztiat aitzen, lo niok.

LA EDITORIAL VISCANA serieben moldagutzaen

Gran Via, 26 eta Lesdesma, 15.

PACHIKO CHERREN

Orain izango dira—Jaungoikoak daki zenbait urte—Antzuela eta Deskarga barrena bitartean, bideaz ezkerrera, zan auzera bat, ikusi leikean ederrena.

Pago, aritz, gaztaina, sagar eta keissa artean, or da emen banakatuak aguiñ ziraden pachara ederreko eta Aitzgorri gaineko elurra baiño zuriago ziraden echeak.

An barranean erreka chiki bat, zeinen urak ziran udaberriko intzan tantoa baiño garbiagoak eta izotza bera baiño otzagoak, anchinchika zijoan bere anaia Arrandari menditikan datorren errekachoari laztan ematera, agur... gur... gur... gur... esanaz erreka baztarretako sagatz, altz eta arantzai.

Errekacho onen eskubiko aldetik eta inchaun aundi batzuen itzalean, beste lau edo bost eche inguruan zituala, zegoan eleiza chiki bat, non erregututzen zioten Aita San Blasi, len aitortu dedan auzokoak.

Auzera onetakoa zan, Eche-alai zeritizon echea, non guertatu zan ni esatera noan kondaira.